

STORTINGET

Innst. 208 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:54 S (2021–2022)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sveinung Stensland, Heidi Nordby Lunde og Ingunn Foss om å bekjempe vold og gjengkriminalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre våpenamnesti, der det gis fritak for straff ved besittelse av ulovlige våpen dersom disse leveres inn til relevante myndigheter i løpet av en fastsatt periode.
2. Stortinget ber regjeringen innføre omvendt voldsalarm for gjengkriminelle med formål om
 - å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden, eller når omstendighetene gir fare for slike forstyrrelser
 - å ivareta enkeltpersoners og allmenhetens sikkerhet
 - å avverge eller stanse lovbrudd.
3. Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.
4. Stortinget ber regjeringen snu prosessbyrden ved å utvide politi- og påtalemyndighetens mulighet til å ilegge multikriminelle gjengmedlemmer oppholdsforbud uten rettslig prosess, men innenfor rammene av EMK artikkel 11 og Grunnloven § 106, dersom

- a. det aktuelle området tjener som tilholdssted for barn og unge, som f.eks. skoler, fritidsklubber m.m.
 - b. personens tilstedeværelse innebærer risiko for vold, rekruttering til gjengvirksomhet eller utfordrer plikten til å ivareta barnets beste.
5. Stortinget ber regjeringen sikre at nye midler til politiet benyttes til mannskaper og forebygging, fremfor kontorlokaler, for å skape dialog og tillit i lokalmiljøene.
 6. Stortinget ber regjeringen innføre permanent områdebevæpning i utsatte områder av Oslo
 - a. der politimesteren i samråd med GDE-lederne helhetlig vurderer det slik at bevæpning er nødvendig for å ivareta innbyggenes trygghet
 - b. som utvidelse av punktbevæpningen, eksempelvis avgrenset til bydeler eller geografiske driftsenheter
 - c. som et prøveprosjekt for mulige lignende tiltak i andre deler av landet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Amalie Gunnufsen og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unne-

land, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til representantene Stensland, Foss og Lundes forslag om bekjempelse av vold og gjengkriminalitet. Komiteen viser også til brev av 2. februar 2022 med departementets vurdering av forslaget. Brevet følger vedlagt denne innstillingen.

Komiteen merker seg at forslagsstillernes utgangspunkt er en rekke alvorlige voldshendelser i Oslo som relateres til en liten gruppe ungdom som gjennom kriminelle handlinger skaper utrygghet i lokalmiljøet og skader seg selv og andre. Det understrekes i forslaget at majoriteten av barn og unge er lovlydige, men at ungdomskriminaliteten i deler av Oslo utgjør et betydelig større problem enn før. Økningen i registrert og selvrappportert voldskriminalitet omfatter primært vold, mishandling og seksuallovbrudd. Unge gjengangere står for en betydelig andel av lovbruddene.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne viser til at politiet i sine rapporter uttrykker en bekymring for flere grove saker knyttet til vold, ran og narkotika samt en økning i antall unge som registreres for gjentatt kriminalitet. Politiet er også ifølge forslagsstillerne særlig bekymret over at flere unge rekrutteres til etablerte kriminelle miljøer.

Komiteen merker seg at ifølge forslagsstillerne har tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet gjennom åtte år i regjering vært en viktig prioritering for Høyre, og det vises til at regjeringen Solberg i stortingsmeldingen Meld. St. 34 (2020–2021), som ble lagt frem i juni 2021, fremmet flere tiltak for å forebygge at barn og unge rekrutteres til kriminalitet.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne hevder at regjeringen Støre og det Arbeiderparti-ledede byrådet i Oslo foreløpig ikke har lyktes med å fremme tiltak for å møte utviklingen i gjengkriminaliteten i hovedstaden. I tillegg vises det til at regjeringen Støre valgte å trekke stortingsmeldingen om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener det er behov for nye og kraftfulle tiltak for å møte utviklingen i gjengkriminaliteten og ungdomskriminaliteten, og at det er fremmet seks forslag som de mener vil få kontroll på situasjonen i Oslo, trygge særlig utsatte områder av byen og forebygge den økende gjengkriminaliteten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at arbeidet mot vold og gjengkriminalitet må være et langsiktig forebyggende arbeid som ikke får fokus kun når skyteepisoder skjer og tematikken dominerer i media. Flertallet understreker viktigheten av et langsiktig og helhetlig arbeid for å forebygge vold og gjengkriminalitet.

Flertallet mener mer tilstedeværende politi, mer forebyggende arbeid og en bedring av relasjonen mellom politiet og enkelte ungdomsmiljøer er en avgjørende del av arbeidet med å forebygge vold og gjengkriminalitet. Et viktig tiltak mot vold og gjengkriminalitet er derfor tilleggsbevilgningen på 200 mill. kroner til politiet som Stortinget sluttet seg til etter forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i statsbudsjettet for 2022. Denne bevilgningen skal gå til varig styrking av kriminalitetsbekjempelse, flere politifolk til stede lokalt og bedre forebygging i 2022. Satsingen skal blant annet benyttes til tiltak mot kriminelle gjenger.

Flertallet viser videre til at en fellesnevner for mange av de som begår kriminelle handlinger, samt de såkalte gjengangerne, er at de kommer fra familier med betydelige levekårsutfordringer, dårlig økonomi og ikke minst trangbodddhet. Flertallet viser til at regjeringen og Sosialistisk Venstreparti fikk Stortingets tilslutning til i statsbudsjettet å forsterke og utvide områdesatsingene i de store byene med 20 mill. kroner. Økningen skal bidra til å utjevne forskjeller i levekår og bidra til sosial mobilitet i levekårsutsatte områder. For å styrke vanlige folks økonomi ble det i budsjettforliket også enighet om lavere skatt for personer som tjener under 750 000 kroner årlig, og bostøtten ble foreslått hevet med 100 mill. kroner. Disse forslagene fikk tilslutning i Stortinget. Dette er tiltak som målrettet hjelper enkeltpersoner og familier med lave inntekter og høye utgifter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at forrige regjering la fram en stortingsmelding etter at Stortinget gikk fra hverandre i juni 2021, med flere tiltak som de samme partiene tidligere stemte ned da Arbeiderpartiet og Senterpartiet i sin tid fremmet dem på Stortinget.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev av 2. februar 2022, hvor hun bekrefter at departementet allerede er i gang med arbeidet med mange av forslagene representantene fra Høyre her fremmer. Disse medlemmer mener at departementet i tillegg bør arbeide videre med forslag som ble fremmet i 2018 og som fikk støtte fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, men som Høyre da var imot.

Disse medlemmer viser til at Høyre støttet intensjonen i flere av forslagene i Dokument 8:39 S (2018–2019), noe som kom til uttrykk både i merknader og debatten i Stortinget. Disse medlemmer peker videre på at regjeringen Solberg på det tidspunktet hadde satt i gang en rekke tiltak mot gjengkriminalitet, som også omfattet flere av forslagene i representantforslaget. Før sommeren 2018 ba regjeringen Riksadvokaten, Politidirektoratet og konfliktrådene om å foreslå tiltak for å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet. Innspillene ga regjeringen et godt grunnlag for å ta fatt på problem-

ene gjengkriminalitet medfører, og tiltakene er fulgt opp gjennom blant annet økte bevilgninger i regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett de siste årene.

Disse medlemmer vil understreke at en konsentrert og kontinuerlig innsats fra politiets side mot kriminelle gjenger i alle berørte politidistrikter vil være bærebjelken i arbeidet mot alvorlig kriminalitet. Disse medlemmer vil likevel understreke at alvorlig gjengkriminalitet ikke oppstår i et vakuum, men som oftest skyldes manglende oppfølging på tidligere tidspunkt. Derfor vil for eksempel kommunale, statlige og frivillige aktører som barnevernet, skolen og fritidsaktiviteter, sammen med lokalsamfunnet for øvrig, spille en sentral rolle for å forebygge gjengkriminalitet og sikre gode oppvekstvilkår. Mulighet for unge til å få inntekt gjennom arbeid og skolegang som sikrer stabil lønnsinntekt, er svært viktig. I tillegg vil disse medlemmer peke på at Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen vil innrette all sin politikk på å bekjempe forskjellene i samfunnet og gi alle muligheten til å skaffe seg et godt liv. Slik disse medlemmer ser det, er det å bevare og styrke tilliten i samfunnet vårt det beste forsvar også mot alvorlig gjengkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg i juni 2021 fremmet Meld. St. 34 (2020–2021) Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet. I meldingen foreslo regjeringen Solberg flere tiltak for å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet. Disse medlemmer mener en bred og tverretattlig innsats for å forebygge barne- og ungdomskriminalitet er viktig for å strupe rekrutteringen til kriminelle gjenger. Disse medlemmer vil også fremheve betydningen av å styrke konfliktrådene, og ønsker i større grad å tilby konfliktmekling for å bryte opp gjengmiljøer.

Disse medlemmer mener det er beklagelig at regjeringen Støre har trukket stortingsmeldingen om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet. Disse medlemmer mener det også er beklagelig at regjeringen Støre i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2022 foreslo å fjerne regjeringen Solbergs foreslåtte styrking av konfliktrådet. Stortinget gav sin tilslutning til det. Dette viser etter disse medlemmers oppfatning at regjeringen Støre fra dag én har vært bakpå i arbeidet med å bekjempe kriminalitet.

Disse medlemmer konstaterer at Hurdalsplattformen inneholder vage formuleringer om bekjempelse av gjengkriminalitet, og at tiltakene som ble foreslått i stortingsmeldingen, går lenger enn tiltakene i Arbeiderpartiet og Senterpartiets regjeringsplattform. Disse medlemmer fremhever betydningen politireformen har hatt for politiets kompetanse og kapasitet til å håndtere blant annet gjengkriminalitet. Politireformen har ført til at politiet nå har en enhetlig organisering i

funksjonelle og geografiske driftsenheter, nye administrasjonssteder, nye ledergrupper, standardiserte roller og funksjoner, enhetlig tjenestetilbud med felles nasjonale krav til publikumsservice ved det enkelte tjenestested og nye, større og mer robuste operasjonssentraler.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennomførte flere tiltak for å bekjempe gjengkriminalitet. I 2019 styrket regjeringen Solberg og Stortinget innsatsen med 50 mill. kroner. Innsatsen ble videreført i 2020 og 2021, og inkluderte:

- 24 mill. kroner til styrket politiinnsats, fordelt på Økokrim og Kripos, en styrket satsing i Oslo-området, utvidelse av Prosjekt November og etterforsknings- og påtalekapasitet mot vold i nære relasjoner.
- 16 mill. kroner til konfliktrådene og arbeidet med unge som ilegges ungdomsstraff/ungdomsoppfølging.
- 10 mill. kroner til styrking av barnevernet.

Videre viser disse medlemmer til at regjeringen Solberg og Stortinget videreførte satsingen på 37 mill. kroner for å videreføre politiinnsatsen i utsatte områder som en del av samarbeidet mellom stat og kommune om områdesatsinger i Oslo. Disse medlemmer viser også til at regjeringen Solberg i revidert budsjett 2020 foreslo bevilget 25 mill. kroner til bekjempelse av gjengkriminalitet i Oslo-området. I budsjettforliket for statsbudsjettet for 2021 ble partiene enige om å styrke satsingen mot ungdoms- og gjengkriminalitet med 60 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til behovet for fortsatt å styrke funksjoner som gjør politiet bedre i stand til å bekjempe kriminelle gjenger som rekrutterer ungdom til kriminell virksomhet. Det har blitt gjort under regjeringen Solberg, blant annet ved at samtlige politidistrikter skal ha jurist med kompetanse på skjulte tvangsmidler.

Disse medlemmer mener det fortsatt er mye som gjenstår i arbeidet med å bekjempe gjengkriminalitet, særlig i Oslo. Representantforslaget inneholder seks konkrete tiltak for å få kontroll på situasjonen i Oslo, ved å trygge særlig utsatte områder av byen og forebygge den økende gjengkriminaliteten. Disse medlemmer understreker viktigheten av å ta utfordringene på alvor, ved å komme med konkrete, effektive og målrettede tiltak. Etter disse medlemmers oppfatning er innbyggernes trygghet det viktigste hensynet å ivareta.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre våpenamnesti, der det gis fritak for straff ved besittelse av ulovlige vå-

pen dersom disse leveres inn til relevante myndigheter i løpet av en fastsatt periode.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at nye midler til politiet benyttes til mannskaper og forebygging, fremfor kontorlokaler, for å skape dialog og tillit i lokalmiljøene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre omvendt voldsalarm for gjengkriminelle med formål om

- å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden, eller når omstendighetene gir fare for slike forstyrrelser
- å ivareta enkeltpersoners og allmennhetens sikkerhet
- å avverge eller stanse lovbrudd.»

«Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.»

«Stortinget ber regjeringen snu prosessbyrden ved å utvide politi- og påtalemyndighetens mulighet til å ilegge multikriminelle gjengmedlemmer oppholdsforbud uten rettslig prosess, men innenfor rammene av EMK artikkel 11 og Grunnloven § 106, dersom

- a. det aktuelle området tjener som tilholdssted for barn og unge, som f.eks. skoler, fritidsklubber m.m.
- b. personens tilstedeværelse innebærer risiko for vold, rekruttering til gjengvirksomhet eller utfordrer plikten til å ivareta barnets beste.»

«Stortinget ber regjeringen innføre permanent områdebevæpning i utsatte områder av Oslo

- a. der politimesteren i samråd med GDE-lederne helhetlig vurderer det slik at bevæpning er nødvendig for å ivareta innbyggernes trygghet
- b. som utvidelse av punktbevæpningen, eksempelvis avgrenset til bydeler eller geografiske driftsenheter
- c. som et prøveprosjekt for mulige lignende tiltak i andre deler av landet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre våpenamnesti, der det gis fritak for straff ved besittelse av ulovlige våpen dersom disse leveres inn til relevante myndigheter i løpet av en fastsatt periode.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at nye midler til politiet benyttes til mannskaper og forebygging, fremfor kontorlokaler, for å skape dialog og tillit i lokalmiljøene.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen innføre omvendt voldsalarm for gjengkriminelle med formål om

- å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden, eller når omstendighetene gir fare for slike forstyrrelser
- å ivareta enkeltpersoners og allmennhetens sikkerhet
- å avverge eller stanse lovbrudd.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen snu prosessbyrden ved å utvide politi- og påtalemyndighetens mulighet til å ilegge multikriminelle gjengmedlemmer oppholdsforbud uten rettslig prosess, men innenfor rammene av EMK artikkel 11 og Grunnloven § 106, dersom

- a. det aktuelle området tjener som tilholdssted for barn og unge, som f.eks. skoler, fritidsklubber m.m.
- b. personens tilstedeværelse innebærer risiko for vold, rekruttering til gjengvirksomhet eller utfordrer plikten til å ivareta barnets beste.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen innføre permanent områdebevæpning i utsatte områder av Oslo

- a. der politimesteren i samråd med GDE-lederne helhetlig vurderer det slik at bevæpning er nødvendig for å ivareta innbyggernes trygghet
- b. som utvidelse av punktbevæpningen, eksempelvis avgrenset til bydeler eller geografiske driftsenheter
- c. som et prøveprosjekt for mulige lignende tiltak i andre deler av landet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Heidi Nordby Lunde og Ingunn Foss om å bekjempe
vold og gjengkriminalitet – vedtas ikke.

Dokument 8:54 S (2021–2022) – Representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Sveinung Stensland,

Oslo, i justiskomiteen, den 22. mars 2022

Per-Willy Amundsen

leder

Kamzy Gunaratnam

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/294 -

Dato
02.02.2022

Uttalelse - Dokument 8:54 S (2021-2022) - Representantforslag om å bekjempe vold og gjengriminalitet

I Prop. 1 S Tillegg 1 (2021-2022) foreslo regjeringen å øke bevilgningen til politiet for 2022 med 200 mill. kroner mer enn regjeringen Solbergs forslag. Bevilgningene skal gå til varig styrking av kriminalitetsbekjempelse, flere politifolk til stede lokalt og bedre forebygging i 2022. Satsingen skal blant annet benyttes til tiltak mot kriminelle gjenger i Oslo. Samtidig er budsjettet styrket med 26,3 millioner til påtalemyndigheten. Videre er bevilgningen til domstolene økt med 20 millioner kroner til flere embetsdommere ved små og mellomstore rettssteder, og med 30 millioner kroner til digitalisering. Det er også bevilget 50 millioner kroner til økt bemanning og bedre innhold og oppfølging i kriminalomsorgen. Samlet er dette tiltak som vil styrke politi og påtalemyndighet, øke kapasiteten i politiets straffesaksbehandling og blant annet sikre økt effektivitet og rettssikkerhet i straffesakskjeden.

Jeg mener det er viktig at innsatsen mot kriminalitet sees i et bredt perspektiv hvor politiet er en av flere aktører som bidrar. Kriminalitetsforebygging- og bekjempelse krever en felles innsats fra både politiet, men også kommunene gjennom blant annet skolene, barnevernet, kommunehelsetjenesten samt lokalt samarbeid mot rus og kriminalitet.

Regjeringen og SV forsterket og utvidet områdesatsingene i de store byene, og økte bevilgningen med 20 mill. kroner. Midlene skal gå til å styrke områdesatsing i Oslo og

Bergen, og til oppstart av områdesatsing i Trondheim. Økningen skal bidra til å utjevne forskjeller i levekår og bidra til sosial mobilitet i levekårsutsatte områder.

For å styrke vanlige folks økonomi har regjeringen i budsjettforliket med SV vedtatt lavere skatt for personer som tjener under 750 000 kr årlig. Gjennom nevnte budsjett økte regjeringen også bostøtten med 100 mill. kr. Dette er tiltak som målrettet hjelper enkeltpersoner og familier med lave inntekter og høye utgifter.

Kommunene med sitt brede virkemiddelapparat er en sentral aktør i innsatsen mot utenforskap, bedre oppvekstvilkår og kriminalitetsforebygging. Kommunesektorens inntekter er økt med 4,5 mrd. kr. fra 2021 til 2022. Bedre kommuneøkonomi og områdesatsinger bidrar blant annet til å sette kommunene bedre i stand til styrke deres innsats mot utenforskap og kriminalitet.

Jeg vil i det følgende kommentere de konkrete forslag.

1. Stortinget ber regjeringen innføre våpenamnesti, der det gis fritak for straff ved besittelse av ulovlige våpen dersom disse leveres inn til relevante myndigheter i løpet av en fastsatt periode.

Ulovlig våpenbesittelse utgjør en risiko for samfunnet. Erfaringer viser at våpenamnesti er et egnet virkemiddel for å redusere antallet ulovlige skytevåpen. Et nytt våpenamnesti kan bidra til å bedre politiets våpenkontroll, men det er usikkerhet om treffsikkerheten av tiltaket når det gjelder våpen som er i besittelse av gjenger eller kriminelle. Hvis vi reduserer antall ulovlige uregistrerte våpen i samfunnet, vil det kunne hindre at våpen tilflyter kriminelle miljøer.

Jeg tok i desember 2021 initiativ til dialog med Politidirektoratet (POD) om et nytt våpenamnesti, blant annet for å få færre uregistrerte våpen i samfunnet. Et våpenamnesti krever forberedelser i politidistriktene blant annet grunnet praktiske utfordringer. Departementet er i dialog med Politidirektoratet når det gjelder tidsramme og når et våpenamnesti kan gjennomføres.

2. Stortinget ber regjeringen innføre omvendt voldsalarm for gjengkriminelle.

Jeg er opptatt av å sørge for at reglene om besøksforbud i straffeprosessloven, som påtalemyndigheten kan ilegge, og reglene om kontaktforbud i straffeloven, som retten kan idømme, er innrettet slik at de på en effektiv måte også kan bidra til å bekjempe gjengkriminalitet. Både besøksforbudet og kontaktforbudet kan gå ut på at den forbudet retter seg mot, forbyr å oppholde seg på et bestemt sted eller flere bestemte steder. Per i dag kan det bare ilegges elektronisk kontroll (såkalt omvendt voldsalarm) når retten idømmer kontaktforbud. Departementet sendte på høring 6. september 2021 forslag om at påtalemyndigheten også kan benytte omvendt voldsalarm ved brudd på

besøksforbud. Høringsfristen gikk ut 6. desember 2021, men enkelte høringsinstanser fikk utsatt høringsfrist. Oppfølgingen av høringen er til vurdering i departementet.

I utgangspunktet kan ikke et besøksforbud anvendes til beskyttelse av en helt ubestemt krets av personer. En person kan for eksempel ikke nektes å oppholde seg i Oslo sentrum for å beskytte alle som måtte oppholde seg der til enhver tid. Men så lenge et besøksforbud er begrunnet i beskyttelse av en tilstrekkelig avgrenset krets personer, som for eksempel en rivaliserende gjeng, barn i en barnehage eller skoleklasse, kan det benyttes. Departementet har i høringsnotatet nevnt ovenfor også bedt om høringsinstansenes innspill til om det er behov for en ytterligere utvidelse av adgangen til å illegge besøksforbud til beskyttelse av alle som bor og oppholder seg i et avgrenset forbudsområde.

Omvendt voldsalarm er et virkemiddel som kan bidra til å forebygge vold. Jeg ønsker å legge til rette for egnede virkemidler som kan forebygge kriminalitet, herunder utvidet bruk av omvendt voldsalarm. Basert på høringsinnspillene om påtalemyndighetens bruk av omvendt voldsalarm vil jeg komme tilbake til Stortinget med forslag på egnet måte.

Det vises videre til kommentarer til forslag nr. 4 nedenfor.

3. Stortinget ber regjeringen innføre hurtigspor for fengsling av ungdoms- og gjengkriminelle.

Ved spørsmål om bruk av varetektsfengsel eller idømmelse av fengselsstraff overfor ungdoms- og gjengkriminelle, må det skilles mellom lovbrøttere som var over og under 18 år på gjerningstidspunktet.

Det er en høy terskel for å fengsle mindreårige. I henhold til FNs barnekonvensjon artikkel 37 bokstav b skal pågripelse, frihetsberøvelse eller fengsling av et barn skje på lovlig måte og bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom. Videre følger det av straffeloven § 33 at den som var under 18 år på handlingstidspunktet, bare kan idømmes ubetinget fengselsstraff når det er særlig påkrevd. Dette var bakgrunnen for at ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ble innført i 2014, med bred politisk enighet.

Når ungdom begår lovbrudd, er det viktig raskt å sette inn riktige tiltak som forebygger ny kriminalitet. Det må legges til rette for god og effektiv samhandling mellom aktørene i straffesakskjeden, og mellom aktørene i straffesakskjeden og velferdstjenestene. Det finnes i dag flere særskilte regler som skal sikre raskere saksbehandling i saker med mindreårige lovbrøttere. Justis- og beredskapsdepartementet har iverksatt flere prosesser som har til formål å redusere tiden mellom lovbrudd og reaksjon ytterligere. Blant annet har departementet hatt

forslag til forbedringer av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging på høring høsten 2020. Innspillene følges nå opp i departementet. Videre arbeider Sekretariatet for konfliktrådene sammen med andre aktører i straffesakskjeden for å begrense tidsbruken fra lovbrudd begås til straffegjennomføringen av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging starter.

I september 2016 startet et toårig prosjekt med hurtigbehandling av straffesaker i Oslo. Hurtigbehandlingen gjelder straffesaker med et klart og oversiktlig bevisbilde der det er fare for unndragelse, men også andre sakstyper kan bli behandlet ved ledig kapasitet. En rapport fra juni 2020 viser at hurtigbehandlingen har vært vellykket, og hurtigbehandlingen ble fra 2021 en permanent ordning.

Justis- og beredskapsdepartementet vil vurdere å utrede spørsmålet om det kan være hensiktsmessig med en tilsvarende hurtigbehandling i saker som gjelder lovbrutere under 18 år. En forutsetning for et slikt hurtigspor vil være tilstrekkelig kapasitet ved ungdomsenhetene. Selv om det er få barn som gjennomfører fengselsstraff, har det likevel periodevis vært fullt belegg i ungdomsenhetene, med den konsekvens at det har vært nødvendig å innsette enkelte under 18 år i ordinært fengsel. Regjeringen ønsker å avvikle praksis med at barn under 18 år blir fengslet i ordinære fengsler, og utvide og styrke ungdomsenhetene.

4. Stortinget ber regjeringen snu prosessbyrden ved å utvide politi- og påtalemyndighetens mulighet til å ilegge multikriminelle gjengmedlemmer oppholdsforbud uten rettslig prosess mv.

Reglene om besøksforbud kunne benyttes på vanlig måte som et forbud mot å oppholde seg på et bestemt sted (oppholdsforbud) når det er grunn til å tro at vedkommende vil begå en straffbar handling overfor en annen person, vil forfølge en annen person, på annet vis krenke en annens fred, eller begå ordensforstyrrelser som er særlig belastende for en annen person.

Jeg vil også påpeke at det følger av Riksadvokatens rundskriv nr. 2/2019 om bruk av omvendt voldsalarm ved kontaktforbud idømt av retten at dette kan tenkes å være aktuelt «overfor gjengmedlemmer for å hindre sammenstøt mellom rivaliserende grupper. I sistnevnte tilfeller kan forbudet og kontrollen både tenkes knyttet til bestemte steder hvor aktuelle personer normalt oppholder seg, eventuelt også til bo-, arbeidssted m.m. for bestemte gjengmedlemmer».

Det er i tillegg grunn til å vise til andre bestemmelser av betydning i denne sammenheng. Jeg vil vise til bestemmelsene om oppholdsforbud i straffeprosessloven §§ 222 b og 222 c som kan komme til anvendelse. Det er også grunn til å se hen til de nylig vedtatte bestemmelsene i straffeprosessloven og straffeloven om gjengkriminalitet som blant annet skal hindre rekruttering til kriminelle gjenger. Bestemmelsen i

straffeprosessloven åpner for at domstolen, etter begjæring fra påtalemyndigheten, kan nedlegge forbud mot en kriminell sammenslutning. Et slikt forbud kan bare nedlegges når deltakere i sammenslutningen har begått gjentatte lovbrudd mot noens liv, helse eller frihet, og disse lovbruddene er egnet til å skape frykt i befolkningen eller nærmiljøet for nye lovbrudd av samme art fra deltakere i sammenslutningen. I tillegg må et forbud være nødvendig for å forebygge alvorlig kriminalitet. Bestemmelsen i straffeloven rammer den som deltar i eller rekrutterer medlemmer til en sammenslutning som på forhånd er forbudt av retten. Strafferammen for deltakelse eller rekruttering er satt til fengsel inntil 3 år.

5. Stortinget ber regjeringen sikre at nye midler til politiet benyttes til mannskaper og forebygging, fremfor kontorlokaler, for å skape dialog og tillit i lokalmiljøene.

Det går fram av Hurdalsplattformen at det lokale politiet i hele landet må styrkes, både for å sikre bedre forebygging og for raskere respons ved alvorlige hendelser. En desentralisert politistruktur sikrer beredskap og nødvendig lokalkunnskap hos politiet.

Som nevnt økte regjeringen Prop. 1 S Tillegg 1 (2021-2022) bevilgningen til politiet for 2022 med 200 mill. kroner mer enn regjeringen Solbergs forslag, blant annet for å legge til rette for økt tilstedeværelse i lokalsamfunnene.

Regjeringen vil evaluere effektene av nærpolitireformen og legge fram en plan for å styrke politiets nærvær i hele landet. Å opprette nye tjenestesteder er ett av flere mulige virkemidler i denne sammenhengen. Regjeringen vil også legge vekt på økt grunnbemanning i et politi som kjenner lokalmiljøet, og som kan samarbeide med kommunene om tiltak som forebygger kriminalitet.

6. Stortinget ber regjeringen innføre permanent områdebevæpning i utsatte områder av Oslo.

Norsk politi er som hovedregel ubevæpnet i daglig tjeneste, men politiet kan gis adgang til bevæpning dersom de oppfyller lovens vilkår. Alle politiets patruljebiler i hele landet har fremskutt lagring av våpen. Dette sikrer rask tilgang til våpen. Politiet har i dag allerede muligheten til å iverksette såkalt områdebevæpning. Etter samtykke fra departementet kan POD beslutte å bevæpne patruljering mellom sårbare objekter i et avgrenset område med inntil ett år av gangen. Dette har tidligere vært praktisert i blant annet Oslo sentrum. Politiet har også adgang til å iverksette tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter. Dette praktiseres i dag ved Oslo lufthavn Gardermoen og Bergen lufthavn Flesland.

Det må være politiet selv om vurderer behovet for bevæpning, og jeg har ikke mottatt noen anmodning om å samtykke til hverken områdebevæpning eller punktbevæpning.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Emilie Mehl". The signature is written in a cursive style with a large initial 'E'.

Emilie Mehl

